Offentliggjort d. 16. september 2014

06.11.2014-38 Syn & skøn – valg af skønsmand
20140916 TC/BD

Syn & skøn – valg af skønsmand – dokumentation for skønsmandens særlige kompetencer – Retten i Aarhus´s kendelse af 15/7 2014, BS 13-2496/2013 ©

Af advokat (L) Bodil Christiansen og
advokat (H), cand. merc. (R) Tommy V. Christiansen
www.v.dk

Retten i Aarhus besluttede ved en kendelse af 15/7 2014 at tillade, at en skatteyder rettede henvendelse til Dansk Racehunde Union for udpegning af en skønsmand til et syn og skøn vedrørende drift af en hundekennel. Med kendelsen afviste retten for det første SKAT´s ønske om en fornyet henvendelse til Københavns Universitet som udpegende institution - uanset at Københavns Universitet forud herfor havde meddelt, at det pågældende institut ikke havde erfaring med erhvervsmæssig drift af hundekenneler. Med kendelsen af 15/7 2014 fik skatteyderen – trods SKAT´s protest, men helt i overensstemmelse med landsrettens forudgående kendelse af 25/2 2014 - endvidere adgang til at stille særlige krav til skønsmandens kompetencer i fremsendelsesskrivelsen til den udpegende institution, Dansk Racehunde Union.

I JUS 2014/14 er omtalt en sag om udpegelse af en skønsmand til et syn og skøn vedrørende en hundekennel i forbindelse med en skattesag om, hvorvidt drift af hundekennelen måtte anses som en erhvervsmæssig virksomhed i skatteretlig forstand.

Vestre Landsret tiltrådte ved en kendelse af 25/3 2014 i denne sag, at skatteyderen i fremsendelsesskrivelsen til Københavns Universitet anførte, at skønsmanden *"skal have kendskab til opdræt af hunde, herunder have indsigt i de lovmæssige krav, der stilles til erhvervsmæssig drift af hundekennel."*

Offentliggjort d. 16. september 2014

Sagen har siden da taget en uventet drejning med et sagsforløb, der kaster yderligere lys på processen for valg af skønsmænd i landbrugssager m.v. Hændelsesforløbet synes at sætte yderligere spørgsmålstegn ved SKAT´s bevæggrunde for valg af skønsmand.

Valg af skønsmand

Valg af skønsmand er et af de centrale led i syns- og skønsprocessen.

Om valg af skønsmand foreskrives i retsplejelovens § 198, stk. 3, 1. pkt., at enhver af parterne kan komme med forslag til skønsmænd til retten, men retten er ikke bundet heraf. Videre fremgår af § 198, stk. 3, 2. pkt., at retten inden udpegningen skal meddele parterne, hvilke personer, der agtes udpeget, og give parterne adgang til at udtale sig om disse. En tilsvarende bestemmelse var tidligere optaget i lovens § 200, idet bemærkes, at der efter motiverne til lov nr. 737 af 25/6 2014, hvorved Retsplejerådets forslag til nye regler om syn og skøn blev implementeret med virkning fra 1/7 2014, ikke er foreslået væsentlige ændringer vedrørende processen for udpegning af skønsmand.

Om en skønsmands **kvalifikationer** var i den tidligere gældende bestemmelse i retsplejelovens § 199, stk. 2 foreskrevet, at der til forretninger, ved hvilke der udkræves særegen indsigt eller færdighed, i reglen kun bør udmeldes mænd, der ifølge offentlig stilling eller livserhverv eller dog ifølge offentlig aflagte prøver må anses for duelige hertil. Denne bestemmelse blev ophævet med lov nr. 737 af 25/6 2014 med henvisning til, at bestemmelsen blev vurderet ikke at have praktisk betydning.

For en syns- og skønsforretning i forbindelse med en verserende skattesag gælder efter praksis, som for alle andre syns- og skønsforretninger, at hvervet som skønsmand bør varetages af den eller de bedst egnede på det område, der er genstand for syns- og skønsforretningen, se herved udtrykkeligt TfS 2005, 214 VLK.

Vel antageligt af flere forskellige årsager har der på en del områder over årene udviklet sig den praksis, at forslag til en konkret skønsmand tilvejebringes ved henvendelse til en sagkyndig forening eller institution på det pågældende område. Denne praksis er omtalt i motiverne til lov nr. 737 af 25/6 2014.

Offentliggjort d. 16. september 2014

Praksis om landbrugsejendomme

For syn- og skøn i sager om den skatteretlige kvalifikation af mindre landbrugsvirksomheder har retsstillingen siden fremkomsten af Vestre Landsrets kendelse ref. i TfS 2005, 214 VLK været således, at forslag til skønsmand efter SKAT´s ønske og med opbakning fra domstolene tilvejebringes ved henvendelse til Københavns Universitet, Det Biovidenskabelige Fakultet, Fødevareøkonomisk Institut.

Denne praksis indebærer, jf. SKM2013.541.VLR - hvilket henstår ubestridt fra skattemyndighedernes side - at Københavns Universitet, Det Biovidenskabelige Fakultet, Fødevareøkonomisk Institut, som forslag til skønsmand peger på en person fra en sluttet personkreds på 3 – 5 personer blandt instituttets ansatte. Dette gælder øjensynligt uanset syns- og skønsforretningens genstand, dvs. uanset om den landbrugsmæssige virksomhed, der skal vurderes, drejer sig om en af de mange former for planteavl i dansk landbrug eller drejer sig om opdræt af køer, grise, får eller for den sags skyld dressur-, trav- eller galopheste.

Flere skatteydere har gennem tiden søgt at anfægte denne praksis med henvisning bl.a. til, at en given foreslået skønsmands kompetencer, således som disse foreligger oplyst for skatteyderen som rekvirent, synes at ligge meget fjernt fra eller i hvert fald ikke at have synderligt store fællesflader med de kompetencer, som synes at måtte udkræves for en relevant og kompetent besvarelse af syns- og skønstemaet i den konkrete sag.

Med kendelserne ref. i SKM2012.706.ØLR og SKM2013.541.VLR har domstolene imidlertid indtaget det standpunkt, at hvor en skønsmand er bragt i forslag af Københavns Universitet som sagkyndig organisation på området, er der ikke grundlag for at foretage en nærmere undersøgelse af skønsmandens kompetencer, og ej heller grundlag for at tilsidesætte fakultetets skøn over den foreslåede skønsmands egnethed.

Sagen ref. i SKM2013.524.VLR, omtalt i JUS 2013/33, illustrerer de beklagelige konsekvenserne af denne retsstilling.

Angivelse af faglige krav til skønsmandens kompetence

Offentliggjort d. 16. september 2014

Med den senere byretskendelse ref. i SKM2013.853.BR er endvidere fastslået, at en skatteyder på dette område er afskåret fra i den indledende henvendelse til Københavns Universitet at rejse krav om tilvejebringelse af forslag til en given skønsmand med nærmere angivne faglige kvalifikationer. I den pågældende sag ønskede skatteyderen således i skrivelsen til Københavns Universitet at anføre, at *"Parterne er i den forbindelse enige om, at skønsmanden bør have kendskab til stutteridrift. Endvidere gøres opmærksom på, at der kan foreslås en medskønsmand med kendskab til stutteridrift, hvis den foreslåede skønsmand vurderer, at der er behov herfor."* Efter protest fra SKAT fik skatteyderen imidlertid ikke adgang til at medtage denne passus i fremsendelsesskrivelsen til Københavns Universitet.

Udover den omstændighed, at SKAT havde protesteret mod den pågældende passus, henviste retten som begrundelse for kendelsen til, at *"Københavns Universitet på sædvanlig vis vil stille en skønsmand i forslag efter at have gjort sig bekendt med syns- og skønstemaet og på den baggrund foretaget en vurdering af, hvilken skønsmand der er fagligt kompetent til at besvare det pågældende skønstema."*

En lignende kendelse er afsagt af Københavns Byret den 21/2 2014, BS 32C-4575/2013, hvor skatteyderens ønske om at opstille et selvstændigt krav om erfaring i vurdering af en bestemt type ejendomme, in casu liebhaverejendomme, fandtes overflødigt.

Der har med andre ord på dette område været etableret en retsstilling, hvor parterne i en syns- og skønsforretning på intet tidspunkt i processen har mulighed for at sikre - og end ikke gøre sig bekendt med - en foreslået skønsmands faglige kvalifikationer, uanset at de faglige kvalifikationer er hele omdrejningspunktet for en syns- og skønsforretning.

En efter min opfattelse en helt uacceptabel retsstilling, der skaber retsusikkerhed og på ingen måde fremmer skatteyderens tillid til skattesystemet.

Praksis på dette område synes dog med Vestre Landsrets kendelse af 25/3 2014 at have taget en ny drejning.

Offentliggjort d. 16. september 2014

Den konkrete sag vedrørte udpegelse af en skønsmand til et syn og skøn vedrørende en hundekennel i forbindelse med en skattesag om, hvorvidt hundekennelen måtte anses som en erhvervsmæssig virksomhed i skatteretlig forstand. Skatteyderen og SKAT, der i strid med hidtidig praksis ikke ville acceptere, at Dansk Kennel Klub bragte en syns- og skønsmand i forslag, var efter forhandlinger blevet enige om at rette henvendelse til Københavns Universitet, Det Natur- og Biovidenskabelige Fakultet – SCIENCE med henblik på at indhente forslag til en skønsmand.

Skatteyderen ønskede i denne forbindelse i fremsendelsesskrivelsen til Københavns Universitet at anføre, at skønsmanden *"skal have kendskab til opdræt af hunde, herunder have indsigt i de lovmæssige krav, der stilles til erhvervsmæssig drift af hundekennel."*

Yderst tankevækkende protesterede SKAT mod denne passus i fremsendelsesskrivelsen med henvisning til, at det var overflødigt at opstille et specifikt selvstændigt krav i henvendelsen, samt at Det Natur- og Biovidenskabelige Fakultet skulle stå helt fri til at komme med sit forslag – en holdning, der ligger endog meget langt fra SKAT´s holdninger i andre sagstyper, hvor der på nogen måde kan være den allermindste tvivl om skønsmandens faglige habilitet.

SKAT uddybede dette synspunkt derhen, at Det Natur- og Biovidenskabelige Fakultets evner til at bringe en egnet skønsmand i forslag ville blive undervurderet ved et sådant specifikt krav.

Retten i Aarhus tillod imidlertid ved en kendelse af 3/3 2014 skatteyderen at stille det ovennævnte krav i fremsendelsesskrivelsen. Retten lagde til grund, at det omhandlede syn og skøn skulle indgå i bedømmelsen af, hvorvidt de af skatteyderen drevne virksomheder havde erhvervsmæssig karakter eller udgjorde en ikke-erhvervsmæssig virksomhed, og anførte på denne baggrund som begrundelse, at retten efter karakteren af de stillede spørgsmål og henset til formålet med besvarelsen *ikke fandt holdepunkter for at tilsidesætte* skatteyderens ønsker/krav til skønsmandens kvalifikationer.

Kendelsen fra Retten i Aarhus blev siden stadfæstet in terminis af Vestre Landsret ved en kendelse af 25/3 2014.

Offentliggjort d. 16. september 2014

Landsrettens kendelse, der formentlig må anses som en underkendelse af byrettens kendelse ref. i SKM2013.853.BR og den senere kendelse fra Københavns Byret af 21/2 2014, er udtryk for en kursændring i forhold til domstolenes hidtidige berøringsangst i forhold til udpegende institutioners kompetencer.

Retten i Aarhus´s kendelse af 15/7 2014, der drejer sig om det efterfølgende forløb i sagen afgjort ved Vestre Landsrets kendelse af 25/3 2014, føjer et yderligere lag til de ovennævnte problemstillinger.

I overensstemmelse med landsrettens kendelse anmodede skatteyderen efterfølgende Københavns Universitet, Det Natur- og Biovidenskabelige Fakultet – SCIENCE om at bringe en skønsmand i forslag. To mdr. senere meddelte institutlederen for Institut for Klinisk Veterinær- og Husdyrvidenskab, Det sundhedsvidenskabelige Fakultet, Københavns Universitet, at han fra det Natur- og Biovidenskabelige Fakultet, havde fået tilsendt forespørgslen om udpegning af en skønsmand, men at:

> *"Mit institut er under det Sundhedsvidenskabelige Fakultet, og forskningen ved instituttet er primært rettet imod sygdommes årsag, diagnostik og behandling. Vi har ikke erfaring med krav til erhvervsmæssig drift af hundekenneler. Så derfor kan jeg desværre ikke være behjælpelig med at udpege syn- og skønsmand fra vort institut.*
>
> *Jeg vil derfor anbefale, at du i stedet kontakter dyrlæge, specialkonsulent Helle Friis Proschowsky, Dansk Kennelklub…"*

Skatteyderen ønskede efter denne udvikling, og set i lyset af, at SKAT tidligere havde afvist henvendelse til Dansk Kennel Klub, at der blev rettet henvendelse til Dansk Racehunde Union med henblik på tilvejebringelse af forslag til skønsmand.

SKAT, der var uenig heri, ønskede derimod, at der - på ny - skulle rettes henvendelse til Københavns Universitet, Det Natur- og Biovidenskabelige Fakultet, og således at henvendelsen specifikt skulle rettes til Institut for Fødevare- og Ressourceøkonomi. Som begrundelse henviste SKAT bl.a. til, at *"…man har ret gode erfaringer med netop denne institution som forslagsstiller"*.

Offentliggjort d. 16. september 2014

Endvidere nedlagde SKAT, trods Vestre Landsrets kendelse af 25/3 2014 - på ny - påstand om, at skatteyderen ikke skulle have adgang til i fremsendelsesskrivelsen at anføre, at skønsmanden *"skal have kendskab til opdræt af hunde, herunder have indsigt i de lovmæssige krav, der stilles til erhvervsmæssig drift af hundekennel."* Subsidiært skulle dette krav efter SKAT´s opfattelse udformes som et krav om, at skønsmanden skulle have den fornødne indsigt i de krav, der stilles til erhvervsmæssig drift af hundekennel.

Om disse spørgsmål udspandt der sig en længere skriftveksling, der - vel som forventeligt - mundede ud i, at skatteyderen fik medhold ved Retten i Aarhus´s kendelse af 15/7 2014.

Som begrundelse anførte Retten, at *"Vestre Landret har ved kendelsen af 25. marts 2014 fastslået, at der skal stilles krav om, at skønsmanden skal have kendskab til hunde, herunder have indsigt i de lovmæssige krav, der stilles til erhvervsmæssig drift af hundekennel. Der kan derfor* ***ikke*** *bortses fra dette krav. Institutleder Asger Lundorff Jensen har foreslået, at en dyrlæge fra Dansk Kennelklub bliver forespurgt, og efter en samlet bedømmelse, er herefter rettens opfattelse, at det skal tillades Franck Gustav Persson at rette henvendelse til Dansk Racehunde Union."*

Hændelsesforløbet i sagen giver først og fremmest anledning til at hæfte sig ved det vedvarende pres fra SKAT for at opnå, at en skønsmand udpeges af Institut for Fødevare- og Ressourceøkonomi.

Der savnes dog fortsat en forklaring på, hvorfor netop dette institut - der omfatter 4 sektioner, henholdsvis Sektion for Forbrug, Bioetik og Regulering, Sektion for Global Udvikling, Sektion for Miljø og Naturressourcer samt Sektion for Produktion, Markeder og Politik – skulle have særlige forudsætninger for at vurdere en hundekennel og da forudsætninger, der øjensynligt end ikke er fakultetet selv bekendt.

Der savnes ligeledes en nærmere forklaring på realindholdet i SKAT´s udsagn, hvorefter "…man har ret gode erfaringer med netop denne institution som forslagsstiller".

Offentliggjort d. 16. september 2014

Der kan endvidere være grund til at hæfte sig ved tilkendegivelsen fra institutlederen for Institut for Klinisk Veterinær- og Husdyrvidenskab, Det sundhedsvidenskabelige Fakultet, Københavns Universitet, hvorefter *"Vi har ikke erfaring med krav til erhvervsmæssig drift af hundekenneler. Så derfor kan jeg desværre ikke være behjælpelig med at udpege syn- og skønsmand fra vort institut."*

Som det her fremgår, er det tilsyneladende en mere udbredt opfattelse på Københavns Universitet, at en anmodning om udpegelse af en skønsmand skal forstås derhen, at skønsmanden ønskes udpeget blandt instituttets eget personale.

Men som påpeget i tidligere artikler er det lidet sandsynligt, at eksempelvis Københavns Universitet, Det Biovidenskabelige Fakultet, Fødevareøkonomisk Institut, råder over personale blandt en sluttet kreds på 3 – 5 personer, der konsekvent vil være den eller de bedst egnede på det område, der er genstand for syns- og skønsforretningen, uanset hvad syn- og skønnets genstand i øvrigt måtte være.

Set i lyset af hændelsesforløbet i sagen er domstolenes hidtidige uvillighed til at acceptere, *dels* at der stilles konkrete krav til skønsmanden, og *dels* at der anstilles nærmere undersøgelse af skønsmandens kompetencer, meget betænkelig, og er klart egnet til at bidrage til, at der udpeges skønsmænd, der ikke har den fornødne faglige habilitet.

Det er ikke mindre betænkeligt, at den hidtidige bestemmelse i retsplejelovens § 199 om de faglige krav til en skønsmand som allerede nævnt blev ophævet ved lov nr. 737 af 25/6 2014 med virkning fra 1. juli 2014, uden andre bemærkninger end Retsplejerådets udtalelse om, at bestemmelsen ikke vurderedes at have praktisk betydning. Dette uanset Danske Advokaters høringsvar, hvoraf fremgår, at:

> *"I forhold til valget af skønsmand bør det efter Danske Advokaters opfattelse ubetinget være muligt at få oplyst den foreslåede skønsmands faglige kvalifikationer, før der skal tages stilling til, om den foreslåede skønsmand kan accepteres eller ej. Med sådanne oplysninger kan begge parter i sagen selv vurdere, om skønsmanden har de fornødne faglige kvalifikationer i forhold til skønssagens tema.*

Offentliggjort d. 16. september 2014

Dette er f.eks. et reelt problem i praksis i skattesager, der handler om, hvorvidt deltidslandbrug er erhvervsmæssigt drevet eller ej. Her synes det som om, at skattemyndighederne har et fast hold af skønsmænd, der udmeldes af domstolene, uden at det er muligt at få oplyst skønsmandens kvalifikationer i forhold til den konkrete sags tema"

——— o ———

Bodil Christiansen
Advokat (L)

Tommy V. Christiansen
Advokat (H), cand. merc (R)

Tlf. 70 150 800
Mob. 40 100 800

tommy@v.dk
www.v.dk